

12:e sönd. efter Trefaldighet

Predikan 2023-08-27

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-Lutherska Kyrkan i Sverige

I Guds, Faderns, + Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Vi tackar dig, käre himmelske Fader, att du talar till oss genom ditt heliga ord. Kom med din helige Ande och öppna vår hjärtan så att vi aktar på vad ordet säger, tror på det, bekänner det inför för världen och lever efter det. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Dagens ämne: *Tungans bruk*

Epistel: 2 Kor. 3:4-8. Evangelium: Mark. 7:31-37

Predikotext (3 årg. Matt. 5:33-37): *Enkelt och ärlig tal*

Jesus sade till sina lärjungar: 33 Ni har hört att det är sagt till fäderna: Du ska inte svära falskt, och: Du ska hålla din ed inför Herren. 34 Jag säger er: Ni ska inte svära alls – varken vid himlen, för den är Guds tron, 35 eller vid jorden, för den är pallen för hans fötter, eller vid Jerusalem, för det är den store Kungens stad. 36 Du ska inte heller svära vid ditt huvud, för du kan inte göra ett enda hårstrå vitt eller svart. 37 Ert ord ska vara 'ja' eller 'nej'. Allt därutöver kommer från den onde.

Dagens evangelium handlar om hur Jesus botade en dövstum man genom sitt ord. Han använde det arameiska ordet ”*Effata*”, som betyder ”Öppna dig”. Det står: ”*Genast öppnades hans öron och hans tunga löstes, och han talade tydligt och klart*” (Mark. 7:35). I sin gudomliga allmakt gjorde Jesus detta under. Mannen var döv och kunde bara tala otydligt. Men efter Jesu botande kunde han höra allting och han talade tydligt och klart. Vi förstår vilken oerhörd glädje mannen måste ha känt. Nu var han botad från sitt svåra handikapp och kunde delta i vanliga samtal med familj och vänner. Han kunde också tala så att alla förstod honom. Detta botande innebar också att Jesus visar att han är den som besestrar djävulen och all hans makt. All sjukdom och till sist döden kommer från djävulen och synden. Men Jesus visar genom sina under att den onde anden, Satan, är övervunnen. Det betyder inte att att den som är sjuk har syndat mer än andra, utan att all sjukdom, allt elände och till sist döden är en följd av syndafallet. Så är mannens botande och hans nya talförmåga ett tecken på Guds seger genom Kristus, hans stora nåd och förlåtelse och kärlek till alla syndare.

Talet är en stor gåva från Gud liksom alla våra sinnen och förmågor. I Psaltaren prisas Gud för detta med orden: ”*Jag tackar dig för att jag är så underbart skapad. Underbara är dina verk, min själ vet det så väl.*” (Ps. 139:14).

Bakom hela skapelsen står Gud själv. Genom sitt ord har han skapat hela universum. Det är verkligen en skapelse av Gud, inte ett resultat av en meningslös, blind utveckling. Gud har genom sin oändligt stora makt och intelligens tänkt ut allting i detalj och sedan med sina ord ställt fram det färdigt, fullkomligt, utan något behov av förbättring. Så kom också de första människorna till genom Guds skapelseord. Till man och kvinna skapade han dem. Under varje dag i skapelseveckan

läser vi orden ”Guds sade - och det blev så”. Exakt det hände som Gud sade. Guds ord är sådant att det alltid är sant, alltid verksamt, alltid fullkomligt.

Nu kallas också Jesus själv för Ordet. Johannes skriver: *”I begynnelsen var Ordet, och Ordet var hos Gud, och Ordet var Gud. Han var i begynnelsen hos Gud. Allt blev till genom honom, och utan honom blev ingenting till av det som är till.”* (Joh. 1:1f). Detta är det stora, ofattbara undret som inget förnuft någonsin kan fatta. Jesus Kristus är inte bara en människa. Han är samtidigt Gud, ett med Fadern och den helige Ande. Det står så tydligt och klart här hos Johannes: *”Ordet var Gud”*. Det står inte som Jehovas vittnen och andra villolärare säger att han var en slags underordnad ”gud”, som Fadern hade skapat. Nej, Bibeln framhåller med stor kraft att han är ett med Fadern och att hela skapelsen blev till genom honom. *Allt blev till genom honom, och utan honom blev ingenting till av det som är till.* Även den helige Ande är sann Gud, lär Bibeln. Han är sanningens Ande, som utgår av både Fadern och Sonen. Därför döper vi också enligt Guds befallning *i Faderns, Sonens och den helige Andes namn* (Matt. 28:18-20). Det är också Anden som talar i hela Bibeln. I dagens aftonsångstext står det: *”Gud har uppenbarat det för oss genom sin Ande”* och *”Så vet heller ingen vad som finns i Gud utom Guds Ande”* (1 Kor. 2:10, 11).

Guds ord är därför både Faderns, Sonens och Andens tal. Det var detta tal mannen fick höra av Jesus när han sade ”Effata!” Genom detta mäktiga ord öppnades hans öron och gjorde så att han också själv kunde tala tydligt och klart.

Vi sammanfattar dagens ämne om talet och tungans bruk i tre punkter:

1. Gud talar genom den heliga Skrift
2. Gud talar i sakramenten
3. Gud helgar också vårt tal

1. Gud talar genom den heliga Skrift

När människor läser Bibeln kan det ske på många olika sätt. Somliga behandlar Bibeln som en vanlig bok, som kan innehålla många fel och brister. Så gör t.ex. de liberala teologerna, och deras resultat blir också därefter. De utgår från att när Bibeln berättar om olika under måste det *egentligen* ha gått till på något annat sätt. När de hos profeter, apostlar och hos Jesus själv möter tankar som de inte tycker passar för vår tid har de olika teorier om hur dessa tankar kan ha uppstått. De omformar budskapet efter sitt eget förnuft och menar även att detta är teologins uppgift. Därför måste teologerna ständigt komma med egna, nya uppfattningar.

Andra läser Bibeln med vördnad och tänker på att det är Gud som där talar till alla människor. I Bibeln säger Gud att vi är syndare som behöver förlåtelse. En kristen läser därför Bibeln för att få del av denna förlåtelse för Kristi skull och för att tron ska stärkas. Så är det Gud som får tala till oss om allt han har gjort för vår frälsning. Bibeln blir då också en bönbok där vi t.ex. kan be Jesu egen bön ”Fader Vår” eller psaltarens böner. Bibeln ger oss även kunskap om den kristna läran och mycket annat som vi behöver i vårt dagliga liv.

Grundläggande är Jesu egna ord: *”Jag säger er sanningen: Innan himmel och jord förgår ska inte en bokstav, inte en prick i lagen förgå, inte förrän allt har skett”* (Matt. 5:18). Och Paulus skriver till Timoteus: *”Håll fast vid det du har lärt dig och blivit övertygad om. Du vet av vilka du har lärt det, och du känner från barndomen de heliga Skrifterna som kan göra dig vis så att du blir frälst genom tron på Kristus Jesus. Hela Skriften är utandad (inspirerad) av Gud och nyttig till*

undervisning, tillrättavisning, upprättelse och fostran i rättfärdighet, så att gudsmänniskan blir fullt färdig, väl rustad för varje god gärning” (2 Tim. 3:14-17).

2. Gud talar genom sakramenten

Detta sker på ett dubbelt sätt. För det första är det Guds tal som åstadkommer sakramenten. Utan instiftelseorden har vi varken dopet, bikten eller nattvarden. För det andra ger Gud genom sitt ord syndernas förlåtelse i sakramenten.

Dopet skulle var verkningslöst utan Guds egen befallning att vi skall gå ut i hela världen och både lära och döpa. Därför är dopet bara verksamt om det sker i den kristna kyrkan i Faderns, Sonens och den Helige Andes namn. En kyrka som inte lär att Gud är treenig har inte heller något dop även om man använder samma yttre formel.

Samma sak gäller bikten i avlösningen. Det är Guds befallning som gör att avlösningen skänker syndernas förlåtelse. Jesus säger ju: ”Om ni förlåter någon hans synder så är de förlåtna” (Joh. 20:23). Jesus själv verkar genom sitt ord direkt, utan några villkor. Därför säger prästen i enlighet med Jesu ord: ”Jag förlåter dig alla dina synder”. Det är då inte prästens egna ord som i sig har denna makt, utan orden som han säger på Guds befallning enligt instiftelsen. Gud försäkrar syndaren genom biktens absolution (avlösning), att alla hans synder verkligen är förlåtna.

I nattvarden blir Kristi kropp och blod närvarande därför att Jesus har befallt oss att upprepa hans instiftelseord. Han säger: ”Gör detta till min åminnelse”. Denna befallning omfattar inte bara att vi tar och delar ut bröd och vin, utan framför allt att vi upprepar Jesu egna ord: ”*Detta är min kropp, detta är mitt blod*”. Våra lutherska bekännelseskrifter anför här vad Luther själv säger: ”Även om jag över alla bröd uttalade orden: Detta är min lekamen, så skulle ingenting följa därav. Men när vi i enlighet med hans instiftelse och befallning i nattvarden säger: Detta är min lekamen, så är det hans lekamen, icke för vårt tals eller våra maktords skull, utan på grund därav att han bjudit oss säga och göra så och bundit sin befallning och sitt handlande vid våra ord” (SKB s.623, Konkordieformeln, SD, 78).

Guds eget tal gör alltså så att vi har både dopet, bikten och nattvarden. Där talar Gud själv och försäkrar oss i varje sakrament om syndernas förlåtelse och evigt liv. Detta sker inte automatiskt utan genom att Gud skapar tron i våra hjärtan. Denna tro griper sedan tag i löftesorden så att vi blir rättfärdiggjorda och födda på nytt.

3. Gud helgar också vårt tal.

På grund av synden är vårt tal förstört. Själva tungan, talorganen och språket är Guds skapelse, men djävulen och synden gör så att vi använder allt detta på fel sätt. Jakob skriver: ”*Tänk på hur en liten eld kan sätta en stor skog i brand. Och tungan är en eld, en värld av ondskan bland våra lemmar. Den smutsar ner hela vår kropp och sätter hela livet i brand och får själv sin eld från Gehenna.*” (Jak. 3:5f).

För att tungan skall användas rätt räcker det inte med att vi bemödar oss att inte svära, inte tala elaka ord, inte skryta med oss själva eller tala illa om vår nästa. Detta kan vi av naturen i viss mån åstadkomma, även om det i regel lyckas mycket dåligt. Vår bekännelse prisar även vissa hedniska filosofer för att de hade mycket gott att säga om vikten av att vi talar sanning och lever ett ärbart liv.

Men det räcker inte inför Gud. Han ser till våra hjärtan, hur synden härskar där genom djävulen som har hela världen i sitt våld. Han styr våra tankar, ord och gärningar på ett sätt som vi inte ens själva förstår. Jesu ord i dagens text är en del av lagens ord mot vår synd. Han säger där: ”Ert ord ska vara ’ja’ eller ’nej’. Allt därutöver kommer från den onde.” Med dessa skarpa ord visar han att det är djävulen som behärskar vårt inre. Även vårt språk måste bli förändrat, pånyttfött. Därför måste både vårt hjärta, våra tankar och vårt tal bli helgade. Vi måste bli omvända från otro till tro, från synd till nåd, från tron på oss själva till tron på Gud. Det kan bara ske genom att Guds lag får avslöja oss som syndare och att vi sedan blir födda på nytt genom evangelium. När vi tror och litar på Kristus som vår frälsare kommer han också att helga oss och rena våra tankar och vårt tal. Detta sker sedan dagligen under hela vårt kristna liv. Det är kampen mellan köttet och anden, mellan den gamla och nya människan. Denna kamp måste vi dagligen kämpa. Om den upphör är det ett tecken på att också tron har upphört.

När Gud helgar vårt tal sker det både genom att vi hör Guds röst och att vi sedan själva talar och tänker enligt Guds ord. Då sker undret att vi också bekänner för vår nästa vad vi tror i hjärtat. Därför skriver aposteln: ”Om du med din mun bekänner att Jesus är Herren och i ditt hjärta tror att Gud har uppväckt honom från de döda, ska du bli frälst” (Rom. 10:9).

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.